

SAVA

zhaja vsako soboto ob 5 uri zvečer. **Uredništvo in upravljanje:** Kranj št. 170 (Prevčeva hiša). — Naročnina za celo leto K 4—, za pol leta K 2—, za četr leta K 1—. Za vse druge države in Ameriko K 5:60.— Posamezne številke po 10 vinjarjev. — Vse dopise je naslavljati na uredništvo lista „Save“ v Kranju. Inserate, naročnina, reklamacije pa na upravljanje „Save“ v Kranju. — Dopisi naj se blagovoljno frankirati. Brezimni dopisi se ne priobčujejo. Reklamacije so poštnine proste. — **Inserati:** štiristopna petit-vrsta za enkrat 12 vin. za dvakrat 9 vin., za trikrat 6 vin., večji inserati po dogovoru. Inserati v tekstu, poslana in posmrtnice dvojno. Plačujejo se naprej. — Rokopisi se ne vračajo. — Brzojavi: „Save“, Kranj.

Čekovni račun pri c. kr. poštno-hranilničnem uradu št.: 41.775.

Naša ofenziva na Italijanskem.

Silni boji pri Asiagu.

Dunaj, 3. junija.

Naše čete so zavrnile en močan napad in več slabotnejših italijanskih sunkov pri Monte Barco. Ravno tako so se ponesrečili opečovani sovražni napadi v mejnem kotu vzhodno od pristave Mandrielle.

Dunaj, 1. junija.

Ker se Italijani na višinskem hrbitu južno od doline Posina in pred našo fronto Monte Cengio-Asiago z močnimi četami trdovratno upirajo, se pričenjajo v tem prostoru razvijati silni boji. Naše čete delujejo, da se bližajo sovražnim pozicijam. Vzhodno od Monte Cengija smo pridobili precej prostora. Kraj Cestina leži že v naši fronti. Kjer je izvršil sovražnik protinapad, smo ga zavrnili. Včerajšnji dan je prinesel 5600 vjetih, med njimi 78 častnikov ter plen 3 topov, 11 strojnih pušk in 126 konj.

Naše čete so osvojile močno laško oporišče južno Posine ter Monte Panoccio.

Dunaj, 5. junija.

V prostoru zapadno od doline Astico je bilo bojno delovanje včeraj v splošnem slabotnejše. Južno od Posine so osvojile naše čete neko močno oporišče ter zavrnile več poskusov Italijanov je zopet zavzeti. Vzhodno od doline Astico je naša bojna četa na višinah zapadno Arsiera zavzela že Monte Panoccio, vzhodno od Monte Barca ter obvladuje sedaj Val Cangalijo. Proti naši fronti južno od obmejnega kota so bili naperjeni zopet nekateri napadi, ki smo jih vse odbili. Ob primorski fronti je italijanska artiljerija streljala več, kakor navadno. V odseku pri Doberdalu je delovala tudi sovražna infanterija, katerih sunke pa smo hitro odpravili.

Še eno junaštvo poročnika Albina Mlakerja.

Dunaj, 4. junija. Iz vojnega tiskovnega stana poročajo: Poročnik Albin Mlaker, sajerskega bata-

ljona, ki je, kakor znano, s svojo patruljo osvojil popolnoma intaktno utrdbo Barcarola (Casa Ratti) med obstrelevanjem po lastni težki bateriji 305 centimeterskih možnarjev in v sovražnem šrapnel-skem ognju ter je preprečil, da bi bila italijanska posadka utrdbo raztrelišla, je izvršil dne 15. maja še drugo pomembno junaštvo: Med gotovo jako nezanesljivim desetminutnim odmorom lastne artiljerije, je skočil pri Seconda Posta (severno Monte Costona) iz svojega jarka ter je s pomočjo sajerske patrulje razstrelil 300 do 400 korakov oddaljeno sovražno oviro. Poročnik Mlaker je bil izventurno povisan na nadporočnika ter odlikovan z vitežkim križem Leopoldovega reda.

Vojški položaj Italije.

Italijanski listi še vedno niso povedali, da sta vzeta Arsiero in Asiago. Neko uradno poročilo trdi celo, da so bili avstrijski sunki odbiti. „Corriere della sera“ meni v nekem članku, da je vrhovno poveljstvo morda iz strategičnih vzrokov preložilo glavno obrambno pozicijo za Arsiero in Asiago. — V „Züricher Post“ se izvaja s posebne vojaške strani, da morajo Italijani sedaj vse moči, kar jih imajo na razpolago, vporabiti v to, da odbijejo sunek z boka, ki njihove zvezze učinkovito ogroža. Da bi se ta sunek pariral z ofenzivo ob Soči, to bi bilo prenevaren manever. Iz tega sledi, da najbrže ni pričakovati velikih italijanskih napadov v doglednem času.

Novi uspehi naših hidroplanov in aeroplakov.

Dunaj, 6. junija.

Položaj je neizpremenjen.

Flotila hidroplanov je napadla včeraj ponoči železniške naprave v San Dona di Piave, ob Livenzi in v Latisani. Naši aeroplani so izdatno bombardirali kolodvore v Veroni, Ali in Vicenzi.

Od začetka tega meseca smo vjeli nad 9700 Italijanov, med njimi 184 častnikov, ter vplenili 13 strojnih pušk in 5 topov.

Uspeh naših čet pri Cesuni.

Dunaj, 7. junija.

Jugozapadno od Asiaga so nadaljevale naše čete napad pri Cesuni ter vzele Busibollo.

Ruska ofenziva.

Topovski boji ob naši ruski fronti.

Dunaj, 3. junija.

Ob besarabski fronti in ob Voliniji trajajo topovski boji nezmanjšano silno. Na posameznih točkah smo odbili tudi ruske infanterijske sunke.

Dunaj, 4. junija.

Sovražnik je danes zjutraj začel delovati s svojo artiljerijo proti celi naši severni fronti. Posebnz silno je narasel ruski artiljerijski ogenj ob Dnjestrju, ob dolenji Stripi severozapadno od Tarnopola in v Voliniji. Armada generalobersta nadvojvode Jožefa Ferdinanda stoji pri Oljki na kosu fronte, dolgem 25 km, pod ruskim bobnajočim ognjem. Ruski napad s plinom ob Dnjestru je potekel za nas brez škode. Povsod je opažati znače infanterijskega napada, ki ga je neposredno pričakovati.

Na besarabsko-volinjski fronti se je razvnela velika bitka.

Dunaj, 5. junija.

Že dolgo pričakovani napad ruskih jugozapadnih armad se je sedaj pričel. — Na celi fronti med Prutom in kolenom Stira se je razvnela bitka. Pri Okni se vrši ljut boj za posest naših najsprednjih pozicij. Severozapadno od Tarnopola se je sovražniku posrečilo za nekaj časa vdreti v nekatere točke naše fronte, protinapad ga je zopet vrgel ven. Na obeh straneh Kozlova zapadno od Tarnopola so se ponesrečili ruski napadi pred našimi ovirami, pri Novem Aleksinjcu in severozapadno od Dubna že v našem topovskem ognju. Tudi pri Sapanovu in pri Oljki so vrše silni boji. Jugovzhodno od Lucka smo zbili nekoga sovražnega letalca.

V ljuti bitki na skoraj 350 km dolgi fronti so bili vsi glavni ruski napadi odbiti.

Dunaj, 6. junija.

Bitke na severovzhodu trajajo z nezmanjšano ljutostjo skoraj na celi 350 km dolgi fronti. Severno Okne smo vzeli včeraj po težkih menjajočih bojih naše čete iz razstreljenih prvih pozicij

PODLISTEK.

Spominu junaškega prijatelja.

Srune milo se glasite,
Milo pesemca žaluj,
Srca bolečine skrite

Strašne so tvoje žrtve, kruta vojna! Izmed najboljših izbiraš prve! V silnem vojnem koncertu je izvenela harmonija mladega, dragocenega, od premnogih ljubljenežnega življenja. Na dan sv. Ane lanskega leta, ko sem se za vedno poslovil od nepozabnega prijatelja-junaka Poldeta Ažmana, je padel na braniku za našo ljubljeno domovino prijatelj, ki sem ga cenil v vsakem oziru najvišje — c. in kr. poročnik-junak Bogdan Šavnik.

Z Bogdanom mi je nemila usoda ugrabilo prijatelja, ki mi je bil tovarš v vseh dobah življenja, počenši z otroško. Kamorkoli se bom ozrl po vojni, povsod bom občutil neizpolnljivo vrzel. Najbridek pa mi bo v trenutkih, ko bom prijel v roko gosli, ob katerih zvokih se bo vrstil spomin za spominom na one lepe čase, ko smo se v prijateljski družbi navduševali za najlemenitejšo umetnost — glasbo. Da je bil ravno Bogdan duša te družbe, bo vedel vsakdo, ki je bil član orkestra „Sloga“, ali pa, ki je vsaj z zanimanjem sledil njenemu razvoju in delovanju.

Kako mojstrsko si, dragi Bogdan, znal vdahni svoja plemenita čustva in umetniško pojmo-

vanje glasovirju; vedno sem obstal, kadar se je v prostih večernih urah iz Tvoje sobe turobno glasil Chopinov „Nokturno“, ali pa naivno nagajivo, kmalu pa strasti polno, zažuborel „Impromtu“. Prisluškoval sem tem čarobnim melodijam, zraven pa cenil in spoštoval Tebe, dragi prijatelj, ki si jim vdahnil čustva. Obmolknile so za vedno te krasne melodije, v spomine zatopljen pa čujem milo, žalobno pesmico, ki veje iz onih strun, katerih ne boš nikdar več ubiral, junaški prijatelj.

Pa tudi na goslih je bil Bogdan najodličnejši član „Sloge“. Dobro se spominjam, kako milo je zvenela pesmica, katere začetne stihe sem postavil na čelo svojih vrstic, kadar si jo igral Ti, prijatelj! Nikdar več!

S Tvojo izgubo, dragi Bogdan, pa mi počasta težak posebno še spomin na najlepšo dobo mojega življenja, na dobo visokošolskih študij. Ce se spomnim na oni dve leti visokošolskega življenja, ki sem jih preživel v Tvoji družbi, in ce počism, da Te nikdar več ne bo med nami, potem šele vem ceniti, kakega moža je izgubila naša ožja domovina. Imponiralo mi je Tvoje neupognivo prepirčanje in Tvoj kremeniti značaj, sin in ljubitelj naše divne Gorenjske! Cenil sem Te visoko kot resnega, za znanstveno delovanje na polju moderne tehnične vede vnetega visokošolca, ki je s svojo nadarjenostjo in pridnostjo kmalu nadkril mnogo svojih starejših stanovskih tovaršev in obetal v svojem poklicu postati odličen strokovnjak.

Dasi vedno resen, v svojih prostih urah nisi

štedil z družabnostjo. Ni je družbe, ne društva v sivem Kranju, ki bi ne občutilo bridko Tvoje izgube.

S spoštovanjem v srcu se poslavljam od Tebe, junak! Junak si bil, ki je z ljubezni počil svoje cvetče življenje na oltar domovine, ki je brez strahu zrl smrti neštetokrat v obraz. S spoštovanjem, polnim občudovanja so Tvoji tovariši pričedovali o junaštvih, ki si jih dopričnali na mnogih srbskih bojiščih. Zaupal sem v usodo, žeče Ti, da bi Ti bila tudi na italijanskem bojišču tako naklonjena, kakor Ti je bila tam, in silno me je vznemirjalo, ker dolgo vrsto mesecev ni bilo nobenega poročila od Tebe. Neka slutnja mi je vedno pravila, da ne živiš več, toda želja, videti Te zopet čilega in zdravega, je bila močnejša, in prepričeval sem samega sebe, da ni res, da bi bil mrtev moj prijatelj Bogan. Zakrvavelo mi je srce ob vesti, da je izgubila domovina tega junaka, rodbina vzornega člena, jaz pa najboljšega prijatelja. Mrtev si, toda v mojem in neštetih prijateljskih srcih živiš in bož živel vedno. Domača gruda, za katere blagobit si se boril, Ti je dala grob; da bi vedel, kje je, šel bi tja, poleknil bi nanj in poljubil bi s svetim spoštovanjem odejo, ki krije srce slovenskega junaka.

Bogdan, prijatelj-junak, spavaj sladko tam kraj Doberdobske planote, neumrljiva junaška slava Ti je plačilo, prijateljski spomin pa bo liki mehki cefir poljubljal Tvojo prerano, mnogo prečrano gomilo.

Slava Ti, junak!

v 5 km južno pripravljeno črto nazaj. Pri Jazlowiecu ob dolnji Stripi je sovražnik po močni artiljerijski pripravi danes zjutraj prešel k napadu. Bil je povsod vržen. Zaradi Trembovle se je istočasno ponesrečil močen ruski napad v ognju naših topov. Zapadno in severozapadno Tarnopola so se vršili takisto srditi boji. Kjerkoli je sovražnik prehodno izvojeval uspehe, je bil zopet brez odloga poražen. Pred fronto nekega bataljona leži 350 ruskih mrljev. Tudi pri Sapanovu sovražni mnogoštevilni sovražni sunki niso imeli bistvenega rezultata. Med Milinom ob Ikvì in v prostoru zapadno Olike, kjer se Rusi neprestano ojačujejo, se vrši slejkoprej srdito borjenje.

Naše hrabre čete so krvavo zavnile vse ruske navale.

Dunaj, 7. junija.

Napadeni od velike premoči smo umaknili svoje v Volini ob gornji Putilovki se boreče čete v prostor pri Lucku. Gibanje se je izvršilo brez bistvenega motenja s sovražne strani. Na vseh drugih točkah cele severovzhodne fronte smo Rusi krvavo zavnili, tako severozapadno od Rafalovke, ob dolenjem Stiru pri Borestianih, ob potoku Kormin pri Sapanovu, ob dolenji Stripi pri Jaslovjecu ob Dnjestru in ob besarabski meji. Severozapadno od Tarnopola je zavnila ena naših divizij na eni točki 2, na drugi točki 7 napadov. Zelo težke izgube je imel sovražnik tudi v prostoru pri Okni in Dobronovcu, kjer smo njegove napadalne kolone v ljutem bližinskem boju zavnili.

Ruska napadalna armada šteje 2 milijona mož.

„Pester Lloyd“ poroča: Smatra se, da štejejo ruske armade, ki napadajo našo severovzhodno fronto najmanj 2 milijona mož infanterije.

Iz Bukarešte poročajo: Pri Bojanu divja srđit topovski boj. V Lipkane prihajajo neprestano nova ojačanja, zlasti kavalerija. Nove čete so koncentrirane v Ferovčih (?). Rusi se očvidno pripravljajo na dolge in velike boje. Ruski glavni stan se nahaja v neki vasi južno Lirkanova.

Boji pri Okni in Dorošovcu.

Iz Črnovic poročajo 7. t. m.: Od 4. zjutraj so zasipali Rusi naše jarke ter naše zadaj ležeče zvezze z granatami ter z zapornim ognjem onemogočili vsako ojačanje naše črte. Tako se jim je ob 2. popoldan po večkratnih brezuspešnih navalih posrečilo vdreti na eni točki v naše jarke. Od tu so s silnim navalom poskušali predpreti tudi našo zadej ležečo fronto. Razvili se je krvav boj, ki je trajal do pozne noči. Naša pehotna je povzročila Rusom težke izgube in po ljutih bajonetnih nastekih je pregnala sovražnika iz posameznih delov njegovih novih pozicij. Z uspešno obkoljevalno potezo se je našim posrečilo vjeti 1700 sovražnikov.

Boji na Francoskem.

Boji ob angleški fronti.

Berlin, 3. junija.

Včeraj popoldne so zavzeli württemberški polki v naskoku višinski hrbel pri Zillebeku, jugovzhodno od Ypresa, in za njimi ležeče angleške pozicije. Vjeli so enega lahko ranjenega generala, enega polkovnika in 13 drugih častnikov ter 350 neranjenih in 168 ranjenih Angležev. Stevilo vjetih je majhno, ker je imel branitelj posebno težke in krvave izgube in so poleg tega deli po-

sadke zbežali iz pozicije ter jih je mogel sanjati ogenj doseči Protinapade, ki so jih izvršili po noči, smo z lahkoto zavrnil.

Severno od Arrasa in v okolici Alberta trajala artiljerijski boji.

V Champagni, južno od Riponta, so vjeli naši izvidni oddelki pri nemem malem podvzetju 200 Francozov.

Zapadno od Maase smo se z vidnim uspehom borili proti sovražnim baterijam in utrdbam.

Vzhodno od Maase so doživelji Francozi še en poraz. V jutranjih urah smo zavrnil močan napad na naše nanovo zavzete pozicije jugozapadno od gozda Caillette. Bolj proti vzhodu so poskusili Francozi na hrbitu pri Vauxu včeraj v šestkratnem naskoku vdreti v naše jarke. Vsi sunki so se posrečili s silno težkimi sovražnimi izgubami. V pokrajini jugovzhodno od Vauxa se vrše silni, za uas ugodni boji. Na vzhodnem pobočju višin ob Maasi smo v naskoku zavzeli močno izgrajeno vas Damloup; vjeli smo 520 neranjenih Francozov, med njimi 18 častnikov, ter vplenili več strojnih pušk. Drugi vjetniki so prišli, ki smo jih odpeljali, v Dieppu v ogenj težkih francoskih baterij. Poljska artiljerija je nad Vauxom zbilj neki dvokrovnik tipa Farman. Francoski dvokrovnik, ki ga omenja včerajšnje poročilo, da je bil zbit pri Moerhingnu, je četrto letalo, katero je zbil poročnik Hoehndorf.

Berlin, 4. junija.

Angleži so namerili na pozicije, ki smo jih bili vzeli jugovzhodno od Ypresa, več napadov, ki smo jih vse odbili. Artiljerijski boji severno od Arrasa in v okolici Alberta so trajali še včeraj. Angleške izvidne oddelke smo zavnili. Več sovražnih razstrelitev jugovzhodno od Neuville-St. Vaasta je bilo brezuspešnih.

Na levem bregu Maase smo z lahkoto zavnili slabotne sovražne napade zapadno od višine 304. Ena strojna puška smo vplenili. Na vzhodnem bregu so potekli trdovratni boji med gozdom Caillette in Damloupom za nas uspešno. Vjeli smo včeraj nad 500 Francozov, med njimi tri častnike, ter vplenili 4 strojne puške. Več sovražnih napadov s plinom zapadno od Markircha ni imelo prav nobenega učinka.

Bombe sovražnih letalcev so usmrtili na Flandrskem več Belgijev. Vojaške škode ni bilo. Pri Hellebeku smo z obrambnimi topovi zbilj neko angleško letalo.

Nemške čete so odbile vse ljute francoske protinapade.

Berlin 5. junija.

Angleži so včeraj iznova napadli svoje izgubljene pozicije jugovzhodno od Ypresa, napad pa se je v artiljerijskem ognju ponesrečil. Enako se je ponesrečil po pripravi s plinom izvršeni slabotni francoski napad pri Prunayu v Champagni. Na zapadnem bregu Maase se je naša artiljerija z dobrim uspehom borila proti francoski infanteriji, ki je skušala predeti zapadno od ceste Haucourt-Aisnes proti našim jarkom. Na desnem bregu so trajali ljuti boji med gozdom Caillette in Damloupom z neznanjano silo. Sovražnik je poskusil iztrgati nam zadnje dni posrečene uspehe s tem, da je zastavil mase infanterije. Najbolj se je trudil nasprotnik v gozdu Capitre, na hrbitu Fumin, jugozapadno od vasi Vaux in v pokrajini jugovzhodno od tam. Vse francoske protinapade smo popolnoma zavnili z najtežjimi sovražnimi izgubami.

Nemški izvidni oddelki so vdrli ob Yseri severno od Arrasa, vzhodno od Alberta in pri Alt-

kirchnu v sovražne pozicije. Vjeli so 30 Francozov, 8 Belgijev in 35 Angležev neranjenih. Vplenilo so eno metalo min.

V zračnem boju smo nad hrbitom Marre, nad Cumiéresom in pred Souvillem zbilj po eno francosko letalo.

Zračni boji v mesecu maju.

Berlin, 5. junija.

Boji naših letalcev meseca maja so bili uspešni. Sovražne izgube: V zračnem boju 36 letal, sestreljenih s tal 9, neprostovoljno pristala za našo črto 2 skupaj 47 letal. Naše izgube: V zračnem boju 11 letal, vrnilo se ni 5, skupaj 16 letal.

Brezuspešni francoski navalni na hrbel Fumin.

Berlin, 6. junija.

Na vzhodnem bregu reke Maase so bile pozicije hrabrih vzhodnih Prusov na hrbitu Fumin tekmo noči po ponovni zelo močni artiljerijski pripravi zopet štirikrat brez najmanjšega uspeha napadene. Sovražnik je imel v našem sodelujočem zapornem ognju artiljerije in ognju pehote ter strojnih pušk posebno težke izgube. V ostalem je položaj neizpremenjen.

Dve junaški stotniji ste se polastili utrdbe Vaux. — Nemške čete so osvojile angleško pozicijo Hoge.

Berlin, 7. junija.

Da razširijo dne 2. junija na višinah jugozapadno od Ypresa zavojevani uspeh, so napadle včeraj gornješlezij. in württemberške čete angleške pozicije Hoge. Ostali del vasi, ki ga je sovražnik do sedaj še držal, ter jarke zapadno in južno od tam smo zavzeli. Vsa višina jugovzhodno in vzhodno od Ypresa v izmeri 30 km je torej v naši posesti. Krvave angleške izgube so težke. Zopet je bilo mogoče vjeti le malo število.

Na zapadnem bregu Maase so močne francoske sile po silni artiljerijski pripravi trikrat zapored napadle našo črto na višini Caurettes. Sovražnika smo zavnili, pozicija je brez vrvzel v naših rokah.

Na vzhodnem bregu so dne 2. t. m. prijeti silni boji med gozdom Caillette in Damloupom prinesli nadaljnje uspehe.

Oklopna utrdba Vaux je od danes ponoči v vseh svojih delih v naših rokah. V poglavitem je bila zavzeta že 2. junija od 1. stotnije paderbornskega pehotnega polka pod vodstvom poročnika Rackowa, ki so ga pri tem uspešno podpirali pionirji 1. stotnije rezervnega pionirskega bataljona št. 20 pod rezervnim poročnikom Rubergom.

Zavojevateljem sta sledila dva druga dela izbornih čet. Doslej se to ni objavilo, ker so se v nam nedostopnih podzemskih prostorih držali še ostanki francoske posadke. Ti so se sedaj vdali, tako da smo, vštevši vjetnike izza včerajšnjih brezuspešnih poskusov priti na pomoč, vjeli nad 7000 neranjenih mož, ter vplenili mnogo topov, strojnih pušk in metalmi.

Tudi boji za pobočja na obeh straneh utrde in za višinski hrbel jugozapadno od vasi Damloup so zmagovito izvedeni. Sovražnik se je zadnje dni obupuo trudil odvrniti padec utrde in sosednih pozicij. Vsi njegovi protinapadi so se z najtežjimi izgubami ponesrečili. Poleg čet iz Paderborna so se mogle lippske in vzhodnopruske čete posebno odlikovati.

Njegovo veličanstvo cesar je podelil poročniku Rackowu red pour le merite.

žami ter usnjato torbico v roki. Vrhtega je vodila na vrvici malega belega psička, ki je vohaje tekal semintja.

„Naša“, šepeče Dyma Matveju.

In res — dama se vseude na stol poleg vrat, zasope globoko in začne po ruski:

„Prokleta dežela, prokletno mesto, prokleti ljudje. No povejta, prosim, čemu sta pravzaprav prisla?“

Naša rojaka sta bila vesela, ko sta slišala svoj materinski jezik. Planila sta hkratu k stari gospoj ter se skoro trčnila z glavama, ko sta ji hotela poljubiti roko.

Dami je to očividno ugajalo. Sedla je na stol, umaknila roko ter pomiluoč zibaje glavo, motrila Lozičana.

„Iz Podolje ali Volinije?“

„Iz Lozič, milostiva gospa.“

„Iz Lozič, dobro, ampak kam gresta pa sedaj?“

„V Minesoti so ljudje iz naše vasi.“

„Minesota! Vem, vem. Močvirje, gozd, mušice, gozdniki požari in, mislim, indijanci . . . O, ljudje, ljudje! Česa iščete v tej strašni Ameriki? Raje bi bili ostali v svojih Lozičih . . .“

„Morda ima prav,“ si misli Matvej, Dyma pa odvrne:

„Riba išče, kjer je globlje, človek pa, kjer je bolje.“

„Tako . . . in tako pridejo ribe v mrežo in ljudje v Ameriko . . . To je dokaj neumno. Sicer pa to ni moja stvar. Kje je pa ostal krčmar? . . . Ah, saj tu je Berko.“

Vladimir Korolenko.

Brez besede.

Dalje.

VIII.

Matvej pa se je Dymi čudil. „Kaj ta mož vendar vse zna“, si misli, sam pa se vsede z žalostno povešeno glavo na posteljo ter premišljuje: „Sedaj smo v Ameriki . . . Kaj bomo začeli?“ Po pravici rečeno, ni bilo Matveju v Ameriki prav nič, všeč. Dymi tudi ni bilo nič všeč, in prav nevoljen je bil, ko so, prišedši s pristana, hodili po ulicah. Ali Matvej je vedel, da je Dyma lahko živ značaj: danes ni maral za človeka in jutri je bil njegov najboljši prijatelj. Tako tudi sedaj — više si brke, izmisli si različne besede in z veselim očesom pogleduje Amerikanca. Matveju pa je bila duša žalostna.

Da, sedaj je bil v Ameriki! Včeraj še je ležala liki oblak pred njim in vedel ni, kaj je skrito za njim . . . Pričakoval je vedno kaj lepega, čudeznega . . . „Resnično je,“ si misli, „da človek na tem svetu nekaj pričakuje, a naposled pride vedno drugače. Ko bi pa vedel, kako da bo prišlo, bi morda vse žive dni ostal v Lozičih pri domačih skrbeh in pomanjkanju.“ Sedaj pa se je razblnil oblak, Amerika je tu, a sestre ni in ne one Amerike, o kateri se je toliko sanjarilo ob tih domačih rečici in na morju, medtem ko je ladja opotekajoče se vozila po valovih in je ocean pel svojo nerazumljivo pesem ter je veter oblake na nebuh

gnal zdaj iz Amerike v Evropo, zdaj iz Evrope v Ameriko.

Dušo so mu napolnjevale ravnotako nejasne misli o tem, kako bi bilo tamkaj v daljni domovini, kakor o tem kaj bo sedaj onkraj oceana, kamor sta prišla iskat sreče . . .

Pa išči srečo v teh vicah, kjer se pode ljudje nad zemljo in pod zemljo in — Bog jim odpusti — skozi zrak . . . Kjer se ti vidi vse drugače kakor doma, kjer se človeku ne spozna, kakemu stanu pripada, kjer ne razumeš ni besedice človeške govorce in kjer se za kristjansko dušo pode pobalini, kakor bi se doma podili nedvomno za Turkom . . .

„Čuj, Dyma, kaj ti imam povedati,“ pravi Matvej, opuščajoč trpke misli. „Pisati treba kar najhitre mogoče Osipu pismo. On že pozna deželo in ljudi in pomaga naj nam poiskati sestro, ako še ni despela k njemu. Pove naj pa tudi nama, kaj naj začneva.“

„Da, to pač morava,“ odvrne Dyma.

Prosila sta Borka za črnilo in pero in sedla sta k oknu, da napišeta pismo. Dyma je pisal, a ker tudi njegovi prsti niso bili vajeni držati tako male stvari, kakor je pero, je vsa stvar trajala precej dolgo.

Ravnokar sta končala. Dyma si je brisal potno čelo — in hipno je obstal z odprtimi ustmi. Tudi Matvej se je ozrl in nekako prijetno-otožno mu je leglo okoli srca.

V sobi je stala stará gospa z obnošeno svilnatou mantilou in starim klobukom z rumenimi ro-

Angleška križarka „Hampshire“ s Kitchenerjem na krovu potopljena.

London, 6. junija.

Uradno se razglaša: Višji poveljnik velikega brodovja javlja, da mora na svoje obžalovanje naznani, da je bila vojna ladja „Hampshire“, ki je s Kitchenerjem in njegovim štabom na krovu bila na potu v Rusijo, v zadnji noči zapadno Orkney otokov vsled mine ali vsled torpeda potopljena. Morje je bilo jako viharno, dasi so bili takoj storjeni vsi mogoči koraki zaradi hitre pomoci, se je batiti, da je malo upanja, da je kdo ostal pri življenu. — Oklopna križarka „Hampshire“ je bila leta 1903 zgrajena, je obsegala 11.000 ton in imela 30 topov ter 655 mož posadke.

Lord Kitchener se je nahajjal na carjevo povabilo in po naročilu angleške vlade na potu v Rusijo, da se razgovarja o važnih vojaških in finančnih vprašanjih.

Imel je seboj le osebno mu prideljeni štab ter enega uradnika zaupnega urada in 2 zastopnika muničijskega ministrstva.

Pomorska bitka v Skager Raku.

Berlin, 3. junija.

Da že v naprej preprečimo rapširjanje legend, konstatiramo še enkrat, da se je v bitki v Skager Raku 31. maja nemško brodovje borilo z vsem angleškim modernim brodovjem za odprto morje. Dosedanjim objavam je dostaviti, da sta bila glasom uradnih angleških poročil uničena še bojna križarka „Invincible“ in oklopna križarka „Warrior“. Pri nas smo moralni malo križarko „Elbing“, ki je bila v noči od 31. maja na 1. juniju vsled kolozije z neko drugo nemško vojno ladjo, težko poškodovana, razstreliti, ker je ni bilo mogoče več pripeljati nazaj. Torpedovke so rešile posadko razen poveljnika, 2 častnikov in 18 mož, ki so ostali na ladji, da jo razstrele. Te je glasom poročila iz Nizozemske neka vlačna ladja pripeljala v Ymuiden in tam izkrcala.

Nemški podmorski čoln potopil angleškega rušilca.

Berlin, 4. junija.

Dne 31. maja je eden naših podmorských čolnov pred Humbrom uničil modernega velikega angleškega rušilca. Kakor navaja od nas rešeni član posadke potopljenega angleškega rušilca „Tipperary“, so naše vojne šile v pomorski bitki pred Skager Rakom s strelenjem pogreznile angleško oklopno križarko „Euryalus“, ki je popolnoma zgorela.

K smrti lorda Kitchenerja.

Z lordom Kitchenerjem vred so utonili general Arthur Ellershaw, tehnični svetovalci muničijskega ministrstva sir Frederick Donaldson, O' Birne iz zunanjega ministrstva, inženir Robertson iz muničijskega ministrstva, Donaldsonov privatni tajnik Rix in detektiv Mac Langhlin.

Izgube ladij.

„Lokalanzeiger“ daje statistiko obojestranskih izgub v pomorski bitki ter pravi, da se je na angleški strani potopilo 23 ladij s 195.750 tonami, na nemški strani pa 9 ladij z 28.400 tonami.

Ena milijarda šilingov izgubljena.

Izgube angleških vojnih ladij v Skager Raku cenijo, v kolikor Angleži sami priznavajo, skoraj na eno milijardo šilingov.

„Mister Bork,“ popravlja žid stopivši v sobo. „Ah, mister Bork,“ reče stara gospa in Ložičana sta videla, da se je jezila. „Oprostite, na to sem čisto pozabila! Sicer pa imate prav, presvetli mister Bork! V tej prokleti deželi je vsak mister, in ne razlikuje se niti židov, niti hlapcev, niti gospodov . . . Onale dva (pokazala je na Ložičano) bosta jutri splekla svojo obleko, pozabila na svojega Boga in zahtevala, da se ju imenuje gospoda.“

„To je njuna stvar, vsak si tukaj vredi kakor sam hoče,“ reče Bork hladnokrvno ter pristavi, vihajoč si brke: „S čim lahko postrežem?“

„Imaš prav,“ reče stara gospa. „V tej prokleti deželi ne sme nihče mislit na svojega bližnjega . . . Vsak se briga le sam zase, in drugi naj bodo pogubljeni v tem in onem življenu . . . Radi tega sem semkaj prišla, ker so mi pravili, da imaš dekleta iz Ruskega. Ali, oprostite, mister Bork . . . ali bi morda bili toliko prijazni, da prosite ravnokar došlo mlado lady, ki je sicer rusko kmečko dekle, da se izvoli potruditi semkaj?“

„No, in kaj naj miss Annie? . . .“

„Zdi se mi, da se pričenjaš sam vmešavati v tuje stvari, mister Berko.“

Bork skomizgne z ramama in par trenotkov kasneje pride Ana stopnice navzdol. Staragospa si natakne očala na nos ter ogleduje dekleta od nog do glave. Ložičana sta jo tudi ogledavala in zdele se jima je, da mora milostivi pač ugajati Ana s svojim prestrašenim obrazom, z očmi, v katerih sose še zrcalile solze, s svojo krepko postavo in po načinu, kako je v zadregi vrtela rob predpasnika med prsti.

Napadi na Verdun.

„Temps“ poroča, da Nemci obstreljujejo Verdun s tako velikansko silo, kakor še nikdar. Tudi dobivajo Nemci pred Verdunom neprestano ojačenja, vsled česar so morali Francozi na več točkah umakniti svoje čete. Dan in noč neprestano napadajo Nemci s silno močnimi četami.

Francoska zbornica je sklerila po govoru Brianda, da se sestane 16. junija k tajni seji, v kateri bo Briand podal pojasnila glede vseh dogodkov pri Verdunu.

Pred Verdunom.

Kakor poroča „Lokalanzeiger“, so imele francoske čete pri Verdunu zadnje dni tako velike izgube, da resno razmotrovajo opustitev sedanjih pozicij prve in druge črte. Baje je tudi vojni svet, katerega sta se udeležila tudi predsednik Poincaré in vojni minister, razmotril možnost najugodnejše likvidacije od početka zgrešnega boja pri Verdunu.

Pajek Verdun.

Poslanec Labataille govori o počasnem izrabljivanju francoskih rezerv ter primerja Verdun z velikanskim pajkom, ki pije kri Francoske.

Angleški generali pri naskoku.

Iz angleških poročil izvemo, da pogrešajo dva generala, ki sta izginila pri naskoku pri Zilebeku. Gotovo je častno za generale, če vodijo moštvo, vendar je to eno zadnjih sredstev spodbuditih čet.

Na Balkanu.

Operacije v Makedoniji.

Iz Aten poročajo, da so se vršili v okolici Gjevgjelija resni boji. Ena bolgarska stotnija in manjši nemški oddelek sta prodrla do vasi Vetrine, katero hočeta zavzeti. Crugi bolgarski oddelki stoje na desnem bregu Strume. Artiljerijski dvoboj med Dojranom in Gjevgjelijem traja, enako tudi trajajo praske prednjih straž pri Velikem Poroju na Beleš Planini. Grki so prepustili Bolgarom tudi kolodvor v Demirhisarju, potem pa so skupaj z Bolgari postajo zasedli. Francoski letalci so obmetavali bolgarska taborišča v Petričih in Lagosu.

Obsedno stanje v Solunu.

Reuter poroča 4. junija iz Soluna: Zavezniki so zasedli v soboto brzjavne urade in glavni carinski urad ter ukrenili v okolici vse potrebno, da preprečijo možnost odpora. Zapovednika policije in orožništva sta bila suspendirana in proglašeno je bilo obsedno stanje.

Grožnje ententinega časopisa.

Francosko časopisje objavlja agresivne članke proti Grški in „Matin“ očita Skuludisu, da ni izpolnil svojih ententi v nadomestilo za prelom pogodbe s Srbijo danih obljud. Vsled takega postopanja, da je ententa eo ipso oproščena svojih obveznosti napram Grški.

Italijanski listi poročajo iz Aten: General Sarail je radi postopanja Grške v zadevi utrdbe Rupel silno ozlovoljen. Francoski poslanik je Skuludisu in kralju zagrozil, da bo Sarail izvršil nadaljne vojaške ukrepe na grških tleh. Francozi so izgnali iz Soluna načelnika grške policije Midritisa.

„Ali razumeš, kako se pospravljam sobe?“ jo vpraša stara gospa.

„Razumem,“ odvrne Ana.

„In kuhati kosilo?“

„Tudi kuhalo sem.“

„In prati perilo in likati srajce in pripravljal luč, kajti tukajšnjega plina ne morem prenašati, ter postaviti samovar ali kuhati kavo . . .“

„Da milostiva. To znam.“

„Prišla si, da boš delala?“

„Po kaj pa?“ odgovori dekle tiho.

„Kaj jaz vem? . . . Morda si računala na to, da poročiš predsednika . . . ali ta je že oženjen, ljuba moja.“

Veliki solzi sta kanili raz Aninih trepalnic ter padli na bel predpasnik, ki ga je še vedno držala. Matvej je imel z dekletom sočutje ter reče:

„Sirota je, milostiva . . .“

In Dyma dostavi:

„Njen oče je umrl na parniku.“

„Najpametnejše, kar je mogel storiti!“ reče hladno damska. „Dovolj je že tu sem prihitelo bedakov, ki se kakor muhe vsedajo na med . . . Pa kaj sem hotela reči. Časa nimam mnogo. Če si prišla, da delaš, te vzamem jutri v službo. Mister Bork ti bo pokazal mojo hišo. To so tvoji sorodniki?“

„Ne, milostiva gospa, ampak . . .“

Matvej je videl, kako so prestrašene deklete oči obvisele vprašajoč na njegovem obrazu.

„Ne, ampak! Jaz ti ne dovolim niti ljubim cev niti bratrancev. Povem ti vnaprej: stroga sem.

Italijanska ofenziva v Albaniji.

Bukarešta, 6. junija. Iz Lausanne se poroča: Italijansko armadno vodstvo pripravlja v Albaniji ofenzivo, ki naj bi olajšala bojevanje na južnem Tirolskem.

Resni boji med Gjevgjeli in Dojranom.

„Matin“ poroča 5. t. m. iz Aten: Med četverozveznimi četami in Bolgari se vršijo resni infanterijski boji na fronti Gjevgjeli—Dojran.

Ententa dolži Grško, da ima tajni dogovor z Bolgarijo.

Francoski in italijanski listi poročajo: Francoski poslanik je v sporazumu s svojimi zavezniškimi tovariši izvršil pri grški vladi resno demaršo. Ura odločitve za Grško je odbila. Proklamaciji obsednega stanja v Solunu bodo skoraj sledili še resnejši in dalekosežnejši ukrepi entente. Grška je s svojim postopanjem vzbudila sum, da ima z Nemčijo in Bolgarijo tajen dogovor. To je sklepali tudi iz izjav oficijoznih listov, ki pišejo, da je podala Nemčija grški vladi potrebne garancije, predno so bolgarske čete prekoračile grško mejo. Bolgari so torej vkorakali v grško ozemlje s privoljenjem Grške in grški protest je le komedija. Grška se je vedno protivila razširjenju ententine okupacije v Makedoniji, češ, da so njene čete dovolj močne, da preprečijo vkorakanje Bolgarov. Sedaj pa je grška vlada sama privolila, da so Bolgari prekoračili mejo. To postopanje je tako malo prijateljsko, da ententa ni več vezana na nobene ozire in da bo v bodoče postopala le tako, kakor odgovarja njenim lastnim interesom.

Ententa blokira Grško.

Bern, 7. junija. Milanski „Secolo“ poroča iz Soluna: Četverozvezza je včeraj proglašila blokado grške obale.

Rim, 7. junija. Agenzia Stefani poroča iz Soluna: Pristaniški urad je dobil obvestilo o komercijalni blokadi grških pristanišč vstevši Kavalo. Tri ladje so dobole povleje, da ne smejo odpluti. K temu izve „Corriere della sera“ iz Rima, da ni bila sklenjena prava blokada cele Grške, ker Italijani niso bili pozvani, da se udeležijo. Najbrž gre le za ukrep, ki je omejen na operacijsko ozemlje alijancev.

Boj grške vlade proti Venizelistom.

Petrograd, 6. junija. Črška vlada namerava proglašiti na Grškem obsedno stanje ter arefirati Venizelosa in najodličnejše njegove pristaše.

Obsedno stanje na otokih.

„Secolo“ poroča: Na grških otokih, ki so zasedeni od četverozveznih čet, je bilo proklamirano obsedno stanje.

Grške čete iz Kavale odpoklicane.

„Neon Asty“ javlja: Grška vlada je odpoklicala posadko iz Kavale in okolice. V mestu ostane le oddelek orožništva, ki bo opravljal varnostno službo.

Grška ostane neutralna.

Iz Aten poročajo: Grški ministrski predsednik Skuludis je izjavil romunskega poslaniku, da dogodki v Makedoniji ne bodo povzročili, da bi grška vlada opustila svojo neutralnost.

Zato te tudi sprejmam, ker nočem amerikanske lady za kuharico. Svedinje so tudi že pokvarjene . . . Ali čuješ? No in sedaj na svidenje. Listine pač imam?“

„Da . . .“

„Potem je dobro.“

Stara gospa je vstala, samozavestno nagnila glavo ter šla iz sobe.

„Gospa iz domovine!“ reče Matvej ter vzdihne globoko.

„Kakor je videti, je tudi tu tako kakor na celem svetu,“ meni Dyma.

Molč si je Ana obrisala s predpasnikom solzo. Žid pogleda sočutno dekleta in reče:

„No, kaj se jočete, miss Annie? Povem vam naravnost, da stvar ne bo šla in da se jok ne izplača . . .“

„In zakaj naj ne pojde?“ odvrne Matvej zanimal, dasiravno se je tudi njemu zdele, da se daljna pot v Ameriko Ani ne bo izplačala, če bo dobila le revno službo pri tako strogi gospoj. Prav lahko bi imela gospa tudi nekoliko sočutja z ubogim siroto . . . A ta občutek se je spojil v Ložičanovem srcu še z drugim. „Naša gospa, ena iz domovine,“ si je dejal. „Naj bo tudi stroga, zato je naša, Rusinja, prav gotovo ne bo pokvarila dekleta in tudi ne prepustila, da bi postalo prevzetno . . .“

„No, zakaj pa ne bi šlo?“ ponavlja vprašanje.

(Dalje.)

Vrhovno poveljstvo centralnih armad na Balkanu.

Sofija, 8. junija. Vesti francoskih in ruskih listov, da je car Ferdinand prevzel vrhovno poveljstvo nad četami centralnih držav na Balkanu, se formelne dementirajo. V organizaciji nemških in bolgarskih čet ni nastala nobena spremembra.

Grška vlada se ne vda pritisku.

Atene, 7. junija. Sarrailova zahteva, da se naj odpokličejo polkovnik Messala in še dva druga grška častnika iz Soluna, se smatra tu kot nedovoljeno vmešavanje inozemskega oficirja v zadeve grške armade. Vlada se drži v tej aferi jako trdno.

V Orientu.

Turško uradno poročilo.

Carigrad, 4. junija. Kavkaška fronta. Na desniem krilu neznatno streljanje infanterije. V centru smo zagnali sovražne oddelke proti vzhodu nazaj. Sovražnik, ki se je še držal severo-vzhodno Mamahatuma, je bil po ljutem boju potisnjen nazaj. Dominujoče višine gorovja Majran so prišle v našo posest. — Egiptská fronta. V boju, ki se je vršil pri Katii med sovražnimi konjeniškimi četami in eno naših kavalerijskih eskadron, je bil sovražnik v popolnem razkroju odbit proti zapadu.

Turška protiofenziva proti Rusom.

„Tagesanzeiger“ poroča: Povsod v Armeniji so prešli Turki v protiofenzivo. Rusi poročajo že, da so zapustili nekatere važne kraje južno od Erzeruma ter o vedno hujših turških napadih pri Haiburtu in v okolici Bitlisa.

Sueški prekop zaprt.

London, 5. junija. Generalni poštar naznanja, da od 2. t. m. poštni parniki Oriental Steamship Company ne vozijo več v Avstralijo skozi Sueški prekop, marveč okrog južne Afrike.

ZADNJE VESTI.

Bitka na naši severovzhodni fronti traja naprej.

Dunaj, 8. junija.

V Voliniji so dospele naše čete med boji zadnjih straž do svojih novih pozicij ob Stiru.

Ob Ikti in severno od Višnjovčika ob Stripi smo zavnili več ruskih napadov.

Ob dolenji Stripi sovražnik zopet napada z močnimi silami; boji tam še niso končani. Ob Dnestrju in ob besarabski fronti je vladal včeraj razmeroma mir.

Berolin, 8. junija.

Južno od Smorgona so prodri nemški izvidni oddelki preko več sovražnih črt tja v vas Kunavo, razdejali tamošnje bojne naprave ter se vrnili s 40 vjetimi in z eno strojno puško. Na ostali fronti pri nemških četah nobenega posebnega dogodka.

Srbske čete v ruski armadi.

Berlinska „Nationalzeitung“ poroča po ruskih listih: V ruski armadi služi sedaj 20.000 Srbov. Ti srbski vojaki se po večini rekrutirajo iz srbskih beguncev, ki so začetkom avstrijske balkanske ofenzive zbežali čez Romunijo v Rusijo. Izvežbani so bili v Odesi, kjer sta jih inšpicirala tudi Pašić in car. Srbske čete se deloma še borijo na galiski in besarabski fronti.

* * *

Naše čete so osvojile Monte Lemerle in Monte Meletto.

Dunaj, 8. junija.

Na visoki planoti pri Asiagu je pridobil naš napad na celi fronti jugozapadno od Cesune-Gallija nadalje prostora. Naše čete so se vstavile na Monte Lemerlu, jugovzhodno od Cesune ter prodri vzhodno od Gallija in Ronchija.

Zvezčer so zavzeli oddelki bosansko-hercegovinskega pešpolka in graškega pešpolka v naskoku Monte Meletto.

Število od početka tega meseca vjetih Italijanov se je zvišalo na 12.400, med njimi 215 častnikov.

Na fronti v Dolomitih smo zavnili napad več sovražnih bataljonov na Crodo dell' Ancono.

Moč italijanske armade.

„Berliner Tageblatt“ je izvedel z dobro informirane strani o moči italijanske armade sledeče podatke:

Armada na kopnem je štela ali šteje 1.200 tisoč dobro izvežbanih čet. Od tega števila odpade najmanj 300.000 na izgube, 50.000 jih je v Afriki, 60.000 v Valoni, 100.000 kot rezerva na Siciliji in v južni Italiji. Skupno torej pol milijona ljudi, ki ne prihajajo v poštev za bojno fronto. Proti avstro-ogrski ofenzivi razpolaga torej Italija samo s 700.000 dobro izvežbanimi četami, ki se morejo porazdeliti na trentinsko ali soško fronto. Dalje

prihaja v poštev še 800.000 do jednega milijona mož, ki sploh niso izvežbani ali jako površno in katerim načeljuje tako malo častnikov in podčastnikov.

Kitschenerjev naslednik.

Pariz, 8. junija. Listi javljajo iz Londona: Vlada bo izbrala Frencha kot naslednika lorda Kitschenerja.

Feldmaršal nadvojvoda Friderik.

Med grmenjem topov, kakor pristoja maršalu velike armade, med bitkami, torej takorekoč oko voko s svojo svetovnozgodovinsko nalogo, je 4. junija 1916. obhajal nadvojvoda Friderik svoj šestdeseti rojstni dan. Tudi v mirnih časih bi ne bilo avstrijsko - ogrsko prebivalstvo tega dne prezrlo. Že dosti pred svetovno vojno je bil nadvojvoda Friderik ozarien s pristno popularnostjo, kakor si jo more pridobiti le izredno nadarjena osebnost. Zdaj pa se v svitu svetovnega požara vidi življenjska naloga nadvojvode Friderika in zato je njegov rojstni dan splošnega pomena. Nadvojvoda Friderik je prestolil v sedmo desetletje svojega življenja, a je v višjem smislu mlad. V strogi vojaški službi telesno utrenjen je postal mlad po duhu in po močeh, tudi vsled vse ožje zvezne z državno celoto, s pomajeno armado in s prihodnostjo države, čije vojaška sila je poverjena njegovemu vodstvu. Krepi in podžiga ga ponosna zavest; nadvojvoda ve, da je monarhija klubovala celi množini sovražnikov, da je v čedalje mogočnejšem poletu iz prvega stadija obrambe mogla prestopiti k najsmeljšim napadalnim operacijam tako, da se lahko danes govorí o zmagoviti vojni avstro-ogrsko na vseh frontah. S temi svetovnozgodovinskimi uspehi stare države bo nadvojvodovo ime za vedno združeno. Kot vnuč zmagovalca pri Aspernu, nadvojvoda Karla, kot netjak zmagovalca pri Kustoci, nadvojvoda Albrehta, je že po krvi zvezan s sijajnimi tradicijami naše domovine. Vojskovodsko dedščino opravlja tako mirno in veličastno, s tako krepkim značajem in srčno dobroto, da ob tej urini mogoče odločiti, kdo se ga je bolj oklenil: ali vojak, katerega vodi, ali meščan, ki mu zaupa svojega sina.

Nadvojvoda Friderik, vojvoda tešinski, je v Velikih Selovicah zagledal luč sveta, dne 4. junija 1856. Njegov oče je bil general kavalerije nadvojvoda Karol Ferdinand; njegova mati, prekrasna, plemenita gospa nadvojvodinja Elizabeta je bila hči palatina nadvojvode Josipa. Vojak po krvi, po želji in po nagnjenju se je princ posvetil službi pri pešakih in je postal vse svoje vojaško življenje temu orožju zvest. Dne 14. maja 1871. je postal Friderik poročnik pri tirolskih ces. lovcih in do svojega imenovanja za zapovednika 5. kora in poveljujočega generala v Požunu se je v resni, strogi in vestni službi pomikal od čina do čina. V Požunu so ga oboževali. Lahko se reče, da je 5. kor izgubil prijatelja in očeta, ko je bil nadvojvoda Friderik leta 1905. imenovan za generalnega nadzornika. Od leta 1907. višji zapovednik-domobranstva in pozneje obenem armadni nadzornik je nadvojvoda Friderik dalekovidno izpolnil dedičino nadvojvode Rajnerja: pod njegovim vodstvom je bilo c. kr. domobranstvo reorganizirano, utrjeno in uspešno asimilirano stalni armadi.

Po strahotnem dejanju v Sarajevu je Nj. Veličantov v juliju 1914 postavil nadvojvodo Friderika, odpustivši ga z besedami hvaležne milosti in priznanja od višjega zapovedništva domobranstva, na dispozicijo najvišjemu vrhovnemu poveljstvu; potem, začetkom svetovnovojnih zapletljajev, je naglo padla luč največje zgodovinske misije na popularno nadvojvodovo osebo. Stopil je na čelo naših mobiliziranih sil, pozdravljen od soglasne ljubezni njegovih vojakov, oprt z zaupanjem vseh državljanov. In ko mu je bilo v decembru istega leta podeljeno več kakor 20 let ne zasedeno do stojanstvo feldmaršala, ko je tudi zunanje stopil na mesto svojega neumrljivega strica, mu je klic radosti cele monarhije izrekel zahvalo za dalekovidni, odločni in dobrosrčni način na kateri izpoljuje velikanske zahteve najvišjega vodstva.

Tam, kje je sedež armadnega višjega poveljstva, deluje neutrudno od najranejšega jutra do večera. Z bistrom pogledom za vse, kar je pristno in važno, zna nadvojvoda Friderik pravega moža postaviti na pravo mesto. In če si je kdo pridobil nadvojvodovo zaupanje, potem ni nikakih nesporazumlenj in nikakih nasprotij; soglasno dela generalism v krogu svojih sotrudnikov na slavopolni usodi armad. Vedno novič ga vodijo interesi in ljubezen daleč ven v najsprednejše vrste; tam ima za vsakega oficirja vesel pozdrav, za vsakega vojaka presrčno besedo. Vsi vedo, da skrb za njih telesni in dušni blagor, kakor oče, da je skrb za hrano, obleko, dobro postrežbo moštva, prava srčna zadeva maršalova. Molčeč, dokler zore načrti, zaupen in poln trdne vere, kakor uresničujejo topovi strategične ideje, najde nadvojvoda po dobrem izidu vedno trajni, plemeniti izraz za občeno čustvovanje; iz marsikaterega njegovih armadnih povelj se zdi, da se sliši v temnih, kakor v zlatih urah vojne biti srce cele monarhije.

Prebivalstvo monarhije je s presrčnimi čustvi obhajalo šestdesetletnico nadvojvode Friderika. Predno so valovi svetovne vojne postavili nadvojvodo na mesto najvišje vidnosti, je bil prebivalcem države ljub in spoštovan znanec. Njegovo javno delovanje kot vojak, politik reprezentant vladajoče družine, čestilec in pospeševalc umetnosti, znanosti in industrije, njegova tisočkrat praktično posvedocena dobrodelnost, njegovo vzorno rodniško življenje, njegovo iskreno prijateljstvo z nemškim cesarjem, to je naredilo nadvojvodo za enega najpopularnejših princev monarhije, davno predno je postal njegovo ime simbol njene ne smrtne vojne slave. V teh dveh letih se je spoštljivim simpatijam za nadvojvodo pridružilo čustvo občudovanja in največje hvaležnosti. Naroči čestitajo sami sebi, če se približajo nadvojvodi s čestitkami.

DNEVNE VESTI.

Odkovanje. Cesar je feldmaršallajtnantu nadvojvodi Karlu Francu Jožefu dovolil, da sme sprejeti in nositi podeljeni mu viteški križec saksonskega vojaškega reda sv. Henrika. Majorju nadvojvodi Karlu Albrehtu je cesar v priznanje odličnega vodstva in vzorne hrabrosti podelil red železne krone 3. razreda z vojno dekoracijo. Generalnemu polkovniku Viktorju Danklu je bilo za zmagovito vodstvo ene armade izrečeno najvišje pohvalno priznanje. Vojaški zasluzni križec 2. razreda z vojno dekoracijo je dobil feldmaršallajtnant Josip vitez Krautwald za odlično in uspešno vodstvo enega kora. Podeljenih je še več drugih odlikovanj visokim oficirjem.

60letnica feldmaršala nadvojvode Friderika. Iz vseh delov monarhije in iz zavezniških držav je prejel vrhovni poveljnik naših armad feldmaršal nadvojvoda Friderik k svojemu 60. rojstnemu dnevu nebroj čestitk. Posebno slovesno pa se je praznoval ta dan v glavnem stanu. Na predvečer so priredili častniki nadvojvodi Frideriku bakljado in načelnik generalnega štaba generaloberst baron Conrad je zaklical „iskreno ljubljenu feldmaršalu“ oduševljeni Slava. Dne 5. t. m. so izrekle deputacije generalitete, zastopniki zavezniških armad, civilnih oblasti, šol itd. feldmaršalu svoje čestitke. Celi dan je potekel v glavnem stanu nad vse slavnostno.

Zahvala feldmaršala nadvojvode Friderika za častitke k rojstnemu dnevu. Deželni glavar je sporočil Nj. ces. in kr. Visokosti feldmaršalu nadvojvodu Frideriku k 60. rojstnemu dnevu čestitke kranjskega deželnega odbora, za kar je sprejel brzjavno zahvalo vrhovnega poveljnika naših armad. V svojem odgovoru pravi nadvojvoda Friderik: „Iz celega srca delim zadoščenje dežele nad zvestim izpoljevanjem dožnosti in sijajnimi čini hrabrih sinov Kranjske na vseh bojnih poljih, kar tudi skalnato trdno prepričanje o definitivni zmagi naše pravične stvari, katero izvojevati bodo vrli Kranjci tudi v bodoče bistveno pripomogli.“ — Besede poklicanega voditelja naših armad o juhaštu in zvestobi kranjskih polkov morajo navdati vse kranjsko prebivalstvo s ponosom.

Nadvojvoda Evgen. Profesorski zbor dunajske visoke šole za kmetijstvo je imenoval generalnega polkovnika nadvojvoda Evgena za častnega doktorja.

Iz politične službe. Deželnovladni kancelist Anton Zega je iz Radovljice premeščen v Postojno. **Pregledovanje letnikov 1897. do 1866.** C. kr. domobranci ministrstvo je odredilo, da pridejo k pregledovanju po pozivnem razglasu „O“ tudi oni črnovojniki, ki so bili od 18. aprila 1916. pa do sedanjega zopetnega pregledovanja pri nakadnem pregledovanju in so bili spoznani za nesposobne.

Konec šolskega leta. Naučno ministrstvo je odredilo, da se na srednjih šolah in dekliskih licejih ter na učiteljiščih konča poduk že v sredo, dne 28. junija. Za ljudske šole ostane pri normalnih terminih.

Okrajne komisije za podelitev podpor. Upravno sodišče je razsodilo, da morajo okrajne komisije za podelitev podpor svoje odločbe utemeljevati.

Umrl je na Dunaju zdravnik dr. Anton Podpečnik. Pokojnik je bil rodom z Jesenic na Gorenjskem in si je z lastnimi močmi pomagal naprej. Na Dunaju je bil eden prvih zobozdravnikov ter si pridobil tudi znatno premoženje. Zapustil je vdovo brez otrok. V javno življenje pač ni nikdar posegal, a ostal je vedno zaveden narodnjak in je zlasti narodna društva rad podpiral.

Kino „Talija“ v Kranju si je za binkoštne praznike preskrbel izredno lep ter zanimiv spored. Nedeljski program se odlikuje po svoji mnogo vrstnosti. Poleg prvočasnih dram „Lepa ribičeva hčerk“ ter „Bumerang“ in krasnih krajevnih slik so na sporednu tudi točke humoristične vsebine, ki bodo v polni meri skrbeli za smeh. V pondeljek in na praznični torek se bodo pa predstavljale umetniško dovršene slike Kristusovega rojstva, življenja in smrti. Mojstrsko izvedeni, kolorirani film je višek kinematografske tehnike. Vse podrobneje je posneti iz lepakov.

Cestnoobratni red. Da se napravi za sedanje razmere neobhodno potreben red v cestnem obratu, razglaša c. kr. okr. glavarstvo v Kranju ponovno najvažnejša določila cestno-policjskega reda, ki imajo veljati za vse ceste. 1. Vsako vozilo brez izjeme se ima na levo izogibati in ima na desno naprej voziti ter se naprej vozečim in nazproti prihajajočim vozilom brez obotavljanja ogniti. Za kolesarje veljajo ravno iste določbe. 2. Po mostovih, po katerih je hitra vožnja na prepovednih tablah prepovedana, in po leseni mostovih sme se le v koraku voziti. 3. Vsi za prevažanje namenjeni vozovi morajo imeti razločen napis, ki mora obsegati ime, priimek in stanovnišče lastnika vozila. 4. Ob temni noči mora imeti vsak voz s seboj razsvetljeno, od daleč vidno svernilko. 5. Med vožnjo voznik ne sme zapustiti svojega voza. 6. Prepovedano je vozniku na vozu spati. 7. Pokanje z bičem je v zdržema stojecih krajin brezpogojno, na odprtih cesti pa takrat prepovedano, kadar se kakšen voz pelje mimo, ali kadar se živina žene mimo. Prestopki teh določil se bodo — da se že vendar enkrat doseže to, kar se je z opetovanimi razglasili hotelo doseči — najstrožje eksemplarično kaznovati in si kazensko postopanje pridružuje c. kr. okrajno glavarstvo samo. Nadzorovalni organi imajo strog nalog — in na to se prebivalstvo še posebno opozarja — vsakega, ki zakrivi kak prestopek gori navedenih določb, takoj prijeti in ga pripeljati pred kazensko oblast. Vozila oddala se bodo na stroške voznika v oskrbo najbližji gostilni in se bodo stroški takoj iztirjali. Za iztirljivost jamči vozilo samo.

Prejemnica za sladkor. Dogodili so se slučaji, da so se trgovci branili dati sladkor na prejemnice izdane v kaki drugi deželi, trdeč, da veja prejemnica za sladkor le v oni deželi kjer je bila izdana. Tako naziranje pa je napačno in je v nesoglasju z določbami min. naredbe z dne 4. marca 1916, drž. zak. št. 61. Prejemnica za sladkor ima veljavo tudi v drugih deželah in ne samo v oni, kjer je bila izdana. Nasprotno pa velja sladkorna izkaznica le za ono deželo, kjer je bila izdana.

Konji z razvidnicami. V zadnjem času se je prijetilo več slučajev, da so posestniki konj, ki so dobili pri zadnji klasifikaciji razvidnice, prodali brez kakega dovoljenja te konje v drugi naborni okraj (v okoliš drugega c. kr. okrajnega glavarstva). Zato se opozarjajo vsi posestniki konj z razvidnicami na določbo § 1. min. ukaza z dne 30. julija 1914 drž. zak. št. 179 ki prepoveduje, odstranjevati konje z razvidnicami iz njihovih nabornih krajev in se dostavlja, da bo c. kr. okrajno

glavarstvo vsakogar, ki bo proti tej prepovedi odstranil konja iz nabornega kraja (okoliš c. kr. okrajnega glavarstva) po min. naredbi z dne 30. 9. 1857 drž. zak. št. 198 z vso strogo kaznovanjem in sicer z denarno globo do 200 kron oz. z zaporom do 14 dni. Pripomni se pa, da izda dovoljenje odstraniti konja z razvidnico iz nabornega okraja edinole c. kr. ministrstvo za deželno brambo in je tozadevne prošnje vlagati neposredno pri c. kr. okrajnem glavarstvu.

Državni poslanec Grafenauer obsojen. Celovski in graški listi javljajo: Sodišče c. in kr. armadnega poveljstva naznana: Državni in bivši deželnih poslanec Franc Grafenauer, posestnik in izdelovatelj orgel na Brdu pri Sv. Mohorju, je bil z razsodbo armadnega poveljstva z dne 26. maja 1916, G. Z. K 395/16/61, zaradi hudo delstva motenja javnega reda po § 65 a in b k. z. obsojen na pet let težke in poostrene ječe. Pristojno poveljstvo je potrdilo to sodbo, ki je torej pravnavljena. Voditelj sodišča: Seeliger, major.

Jezikovno vprašanje v nemškem državnem zboru. Nemški državni zbor je razpravljal dne 5. t. m. o reformi nemškega društvenega zakona. Med drugim je stavil odsek tudi predlog, da naj se tkzv. jezikovni paragraf, ki prepoveduje uporabo nemških jezikov v društvi, črti. Državni tajnik dr. Helfferich je izjavil, da združene nemške vlade tega predloga v sedanjem času ne morejo akceptirati. Vse moči je treba posvetiti vojni in dosegi konečne zmage, za reforme pa bo čas po vojni. Navzlic odklonilnemu stališču vlade je državni zbor predlog, da se naj jezikovni paragraf črta, sprejel z 265 proti 74 glasovom.

Umrli je v Carigradu divizijski general Šukri - paša, znan izza balkanske vojne kot branitelj Drinopolja (Odrina).

Juanšikaj. Iz Čanghaia poročajo, da je umrl v ponedeljek najznamenitejši Kitajec, bivši predsednik kitajske republike, potem kitajski cesar in zdaj zolet predsednik kitajske republike Juanšikaj. Že pred letom 1898. je bil Juanšikaj podkralj zaporedoma v treh kitajskih deželah in zapovednik najboljšega dela armade. Užival je tako zaupanje dvora kakor revolucionarne stranke. Stopil pa je na stran cesarice in izdal svoje republikanske prijatelje. Pozneje, po smrti cesarice, se je znal polasti največje moči v državi, je strmoglavljal cesarstvo in se l. 1913. šele napravil za cesarja. Nasprotja so ga prisilila, da je zopet odpravil monarhijo in uvedel republiko, sebe pa napravil za predsednika. Reuter poroča 6. t. m. iz Peking: Juanšikaj je umrl na urennji. Predsedstvo republike prevzame začasno podpredsednik Jinan-Hang.

Konec zanimivega procesa. Proti ravnatelju gimnazije v Tuzli, vladnemu svetniku dr. Alaupotiću se je vršila več dni trajajoča kazenska obravnavna zaradi zlorabe uradne oblasti in krivega pričevanja. Obtoženi dr. Alaupotić je bil v vseh točkah oproščen.

Morilec M. Jaures. Znameniti francoski politik in vodja socijalnih demokratov Jaures je bil na predvečer svetovne vojne v Parizu umorjen. Mož, ki je obdolžen, da ga je umoril, se nahaja že 660 dni v preiskovalnem zaporu. Zdaj poročajo listi, da je pisal sodnemu predsedniku pismo, v katerem zahteva, naj se ga sodi ali pa iz zapora izpusti. Umor Jauresa je še danes jako skrivnosten dogodek.

P 60/16

6

Razglas.

Na predlog g. dr. Franceta Šemrova v Kranju kot kuratorja Karola Windischerja iz Kranja se naznana, da se nameravajo prostovoljnimi potom prodati zemljišča Karola Windischerja in sicer:

1. pristava p. št. 292 v drevoredu v Kranju, cenjena 12.000 K.

2. njive oz. gozd na Kranjskem polju p. št. 574, 767, 861 in 903 cenjene blizu 5000 K.

3. posestvo na Kucni vl. št. 42 d. o. Sv. Jošt ali skupno ali posamezno, cenjeno nekaj nad 30.000 K.

4. gozd v Zg. Besniči p. št. 286 cenjen 338 K.

5. travnik oziroma gozd vl. št. 276 d. o. Stražišče cenjeno 2500 K.

Reflektantje se obveščajo s tem pristavkom, naj stavijo svoje najvišje ponudbe pismeno naslovljene na g. kuratorja dr. Franceta Šemrova v Kranju do

15. julija 1916.

C. kr. okrajna sodnija v Kranju,
odd. II., dne 6. junija 1916.

**Najstarej a
trgovina**

Ferd. Sajovic
v Kranju
(poprej J. C. Pleiweiss)
priporoča

svojo bogato zalogo

252-23

! Za spomladan!

! Za spomladan!

rukna, letenskih modnih blagov, cefirov in batistov za ženske bluze in obleke, pike, kambrikov, levantinov, ševijotov, kamgarnov in lodnov za pelerine, šifona, bele kotenine in platna za rjuhe, cvilna za žimnice, satenastih in pisanih posteljnih odelj, kakor tudi vsega drugega manufakturnega blaga.

Volneni robci, pleti najnovejših vzorcev in najbolje kakovosti.

Snežne kape, trebušnike, naročnike, rokavice in nogavice za vojake.

Svilnati robci najnovejših vzorcev.

Največja slovenska hranilnica!

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

Koncem leta 1915 je imela vlog . . . . . K 48,500.000—
Rezervnega zaklada . . . . . „ 1,330.000—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

brez odbitka.

4 1 / 4 %

brez odbitka.

Hranilnica je **pupilarno varna** in stoji pod kontrolo c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kranjskem proti **5 1 / 4 %**, izven Kranjske pa proti **5 1 / 2 %** obrestim in proti najmanj **3 / 4 %** odplačevanju na dolg.

Svarilo!

Koder se prodajajo ponaredbe, naročite pristni

naravnost od izdelovalnice
pod naslovom:

Rastlinska destilacija
„FLORIAN“
v Ljubljani.

V. 9-50 5

FLORIAN

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v LJUBLJANI

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po čistih

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

brez odbitka rentnega
davka.

43|0|0
4|0|0

brez odbitka rentnega
davka.

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

6 52-20

„KINO IDEAL“ V LJUBLJANI.

Teden velikih učinkovitosti :

Spored za 4 dneve : Od petka 9. do pondeljka 12. junija :

Sascha Messtrov teden 82 a.

Zelo zanimive aktualnosti z vseh vojnih pozorišč.

MAG MIRRE IN GLAVNI DOBITEK.

Senzacijska detektivska komedija v 4 dej. Sestavil in uprizoril moj. Harry Piel, Kurt Wespenmann in Erna Alberty v glavnih vlogah, ki na efektih, zviačah in originalnih mislih prekaša vse, kar se je dosedaj predvajalo, tudi film: „Smrtni jockey“.

Zaradi velikih nabavnih stroškov **10 vinarjev poviška cen.**

Spored za 3 dneve :

Sascha Messtrov teden št. 82 b

Zelo zanimive vojne aktualnosti z vseh vojnih pozorišč.

Od torka 13. do četrtka 5. junija :

Iz knjige življenja.

Življenjska slika v 3 dejanjih, Thea Sandten in Melita Petri v gl. vlogah.

Petermanna lovski doživljaji.

Burka v 3. dej. Konr. Dreher, član c. kr. bavar. dvor. gledališča v glav. vlogi.

za mladino neprimerno!

Petak 16. junija :

GVIDON PRVI.

Burka v 3 dejanjih, Paul Otto Gvidon Tilscher v gl. vlogi.

NORDIJSKI VEČER :

LJUBEZEN, KI SE ODPOVE.

Žaloigra v 4 dej. s Klaro Wieth in Petrom Jorgensen v gl. vlogi.

za mladino neprimerno!

!! Zadnja predstava ob ugodnem vremenu na vrhu !!

Pričetek predstav: Ob delavnikih: ob 1/25, 6, 1/28 in 9.
Ob ned. in praz.: ob 1/25, 6, 1/28 in 9.

Najboljša kosa sedanjosti

je

„Gorenjska kosa“

katera je izdelana iz najfinješe srebrno-jeklene tvarine (Silberstahl). Kdor je že kosi ali poskusil srebrno-jekleno „Gorenjsko koso“, jo bode vsakemu najtopleje priporočal ter nikdar več druge vrste rabil, za katero se jamči (ali garantira), torej kdor še ni kosi z „Gorenjsko koso“, naj takoj piše po njo, katera se pa dobiva edinole v

Prvi gorenjski razpošiljalni
IVAN SAVNIK, KRANJ.

„GORENJSKA KOSA“ je zelo priporočljiva
tudi za ženske, ker je lahka kot pero. 17 24-8

„GORENJSKA KOSA“	60	65	70	75	80	cm dolga
	6	6½	7	7½	8	pesti
	2·60, 2·70, 2·80, 2·90,					3—K

Da je „GORENJSKA KOSA“ najboljša, je dokaz, ker se zahteva po vseh avstro-ogrskih deželah ter je vsakemu na razpolago mnogo pohvalnih pisem.

1 26-10

Najbolj varno naložen denar v vsem
političnem kranjskem okraju!

Mestna hranilnica v Kranju

obrestuje hranilne vloge po

**Splošni rezervni zaklad
(lastno premoženje) nad
406.000 kron!**

Hranilnica posaja na zemljišča po 5½% na leto in na amortizacijo v 45 letih, tako da na primer dolžnik v teku 45 let popolnoma poplača posojilo 100 kron z obrestmi vred, ako plačuje vsakega pol leta po 3 krone.

Koncem leta 1915. je bilo stanje hranilnih vlog nad

6 milijonov 120 tisoč kron.

Posojil na zemljišča ter posojil občinam
nad 3 milijone 900 tisoč kron.

41|0|
2|0|

brez odbitka rentnega
davka, katerega
plačuje hranilnica iz
lastnega. Narasle in
nedvignjene vložne
obresti pripisuje h ka-
pitalu vsakega pol leta
— to je dne 30. junija
in dne 31. decembra
— ne da bi bilo treba
vlagateljem se zgla-
šati radi tega pri hra-
nilnici.

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina Kranj z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo. Da so hranilne vloge res varne, priča zlasti to:

da vlagajo v to hranilnico tudi so-
dišča denar mladoletnih otrok in
varovancev, ter župnišča cerkveni
denar.

Ta najstarejši in največji denarni za-
vod na celem Gorenjskem uraduje

v Kranju na rotovžu

vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in vsak tržni dan tudi od 2. do 4. ure popoldne.